

# Putinovi se nelze divit, že nechce Američany na dvorku. Pozorovatel ukrajinských voleb o zvycích z dob SSSR i miliardáři v televizi

20.6.2014 parlamentnilisty.cz str. 0 Rozhovory

*Filip Ferbie*

ROZHOVOR O nájemných zabijácích na Ukrajině, Putinově pozvedání Ruska i možnosti obnovení **základní vojenské služby** v naší zemi hovořil pro ParlamentníListy.cz Miroslav Krčmář z **Univerzity obrany**. Nedávno se vrátil z Ukrajiny, kde v Kyjevě působil jako dlouhodobý pozorovatel při prezidentských volbách.

V minulosti jste se kromě jiného zúčastnil krátkodobých misí **OBSE** plnících úkoly **mezinárodního** dohledu nad regulérností voleb v Bosně a Hercegovině. Dále jste působil ve volebních pozorovatelských misích **EU** v **Afghánistánu** a Mexiku. Byl jste v misi OSN při volbách v Nepálu. Nedávno jste se vrátil coby dlouhodobý volební pozorovatel z Ukrajiny. Kdo vás tam tentokrát vyslal?

Na Ukrajinu jsem byl vyslán **Ministerstvem** zahraničních věcí. Působil jsem v Kyjevě, kde jsme pracovali v rámci mise **OBSE/ODIHR**.

Můžete být konkrétnější, co bylo na Ukrajině vašim úkolem?

Naším úkolem bylo monitorování příprav k volbám i jejich samotný průběh. V den voleb jsme se ale z dlouhodobých pozorovatelů změnili na koordinátory, protože jsme pod sebou měli dalších zhruba pětadvacet týmů krátkodobých pozorovatelů, kteří fyzicky objížděli volební místnosti a kontrolovali, jestli vše probíhá podle zákonů.

Dá se v pár větách zhodnotit, jak tyto prezidentské volby probíhaly, jak jste vše viděl vy sám?

Přípravy voleb i volby samotné probíhaly trochu ve stínu událostí, které se odehrávaly na východě a jihovýchodě země. To do značné míry poznamenalo volební kampaň, která byla vedena v omezenější míře, než jsme zvyklí my. Bylo tam minimum předvolebních **setkání** prezidentských kandidátů s voliči. Na druhou stranu je pravda, že svou roli sehrála také ekonomická a časová otázka. Hodně kandidátů si stěžovalo na to, že nebyl dostatek času a že neměli na předvolební kampaň finanční prostředky. Vzhledem ke skutečnosti, že je nově zvolený prezident velký byznysmen, byl v televizi velice často. Na druhou stranu někteří kandidáti nebyli vidět vůbec, nebo pouze v krátkém **vstupu**, který jim televize povinně vyhradila. V tom bych viděl trošku nedostatky kampaně. Byly obavy, že v den voleb se pokusí určité síly volby zvrátit nebo rozvrátit. K mému překvapení byl ale klid. Při volbách vládl na mnoha místech zmatek, protože byly nevhodně zvolené volební místnosti. Například na chodbě školy, která byla úzká, takže když tam přišlo padesát nebo více lidí, tak tam nebylo k hnutí. Dále byly použity průhledné volební urny.

Čím si to vysvětlujete?

To je zřejmě zvyk z dob Sovětského svazu. V Bělorusku to bylo stejné.

V zemi jste pobýval dost dlouhou dobu. Jak celou situaci na Ukrajině prožívají obyčejní lidé?

Na východě lidé vnímají vzniklou situaci v zemi jako velkou hořkost, protože jde o konflikt právě s Ruskem. Radikálové zejména těží z toho, že podle svých slov chtějí skoncovat s korupcí a změnit nefunkční a byrokratickou státní správou. Domnívám se ale, že se příliš nezmění ani volbou nového prezidenta. Naše média stále hodně připomínají vliv Ruska, který je tam samozřejmě nepopíratelný. Je tam ale také vliv i z jiných částí světa.

Máte na mysli **EU**, nebo **USA**?

Oba dva subjekty.

A co říkáte na postoje Putina?

Pokud Evropa nechce výrobky z Ruska, tak se Putin obrátí jinam. To je logické. Komu je prodá? Číně, Indii a Asii. Další věcí je, že **Američané** mají největší evropskou **základnu pozemního vojska v Kosovu**, kde bylo jeden čas šedesát tisíc **vojáků**. Další obrovská námořní **základna** je v rumunské Konstanci a hned vedle Konstace je obrovská **americká letecká základna** v Evropě. Pokud se na to chce člověk podívat trošku z nadhledu, tak se Putinovi nelze moc divit, že je nechce mít přímo na dvorku, ale stačí mu za vrátky. Zřejmě se obával, že když Krym neobsadí, tak ho ukrajinské vedení poskytne pro **USA**.

Někdo zastává názor, že studená **válka** neskončila. Lze to tak chápat?

Myslím si, že jsou nyní ve světě obecně horší vztahy, než byly například v první polovině devadesátých let. Gorbačov skončil rozpadem Sovětského svazu a Rusko upadalo. Zdá se mi, že Putin nyní jeho úroveň pozvedá. Statistiky uvádí, že se za jeho vládnutí obyvatelům Ruska až jedenáctinásobně zvýšily příjmy.

**Setkala** jsem se s názorem, že jde na Ukrajině o uměle vytvořený konflikt. Souhlasíte s tím?

Myslím si, že se s tím dá do značné míry souhlasit. Tamní obyvatelé například vůbec neřeší, jestli někdo mluví ukrajinsky nebo rusky. Ať už jsou na ulici nebo v parlamentu. Stejně se používají oba jazyky a všichni si rozumí. V **Česku** máme také radikály. Sice ne takové, kteří by šli po ulici s flintou a stříleli po lidech, ale máme je. Na Ukrajině je to vyhrcořenější.

A kdo jim dal **zbraně**?

V tomto regionu je daleko jednodušší sehnat **zbraně** než tady zajít na kafe. Tím nechci říct, že jsem si v Kyjevě mohl koupit samopal, kde jsem si zamlouval. V ukrajinské televizi byly ale reportáže o vykradených skladech. Ty někdo musel hlídat a asi sklad otevřel. Z jakýchkoliv pohnutek. Třeba pod hrozbou, ale nestalo se mu nic. Dostal třeba dvě stě, možná pět set dolarů, a sklad jim otevřel. Velikým ukrajinským problémem je korupce, která souvisí i s uvedeným příkladem. Víím, že tam není velkým problémem sehnat účinnou pušku Kalašnikov, který je rozšířený po celém světě, protože je to jednoduchá a hlavně spolehlivá **zbraň**.

Za kolik?

Před časem se, tuším, jeho cena pohybovala okolo tří set, čtyř set dolarů. Nyní je to tisíc dolarů.

Jeden **český vojenský expert** tvrdí, že současný vývoj na Ukrajině šel předvídat, protože jde o jakési logické kroky. Jak vidíte další vývoj vy sám?

Je to velice těžko predikovatelné. V žádném případě si nemyslím, že s tím nový prezident Porošenko udělá něco převratného. Rád bych se mýlil, ale když se na něj podívám, jak vystupuje, tak mi připomíná starou garnituru stalinistického typu. Troufám si říct, že během dvou let tam budou další mimořádné prezidentské volby.

Myslíte, že se mohou současné boje rozvinout v občanskou **válku**?

V podstatě na území, kde konflikt probíhá, už téměř občanská **válka** je. Přestože to tam hodně připomíná Jugoslávii, tak je to jiné. Dochází tam v daleko menší míře, než docházelo v Jugoslávii, že by se najednou sousedi Srb a Chorvat postavili proti sobě. Na Ukrajině jsem toto neviděl. V Kyjevě vůbec ne. Tam ten konflikt vytváří lidé zvenku a tím nemyslím jen Rusko. Často se jedná o nájemné zabijáky. Většinou jde o bývalé **vojáky**, ovládající střelné **zbraně**. Jsou to lidé, kteří žijí ze dne na den, pořádné jídlo neviděli měsíc, dva, možná půl roku, a když vidí sto hřiven, jsou ochotni udělat téměř cokoli. Za tyto peníze lze na Ukrajině pořídít dva obědy. Pokud těmto lidem někdo dá sto dolarů, aby šli vyvolávat nepokoje na Majdanu, tak tam půjdou, protože to je pro ně mnoho peněz. Zabiják pak

dostane za každého zastřeleného třeba tisíc dolarů. Zůstává ale veliký otazník, odkud ty peníze jsou. Pokud se mluví o dolarech, eurech, tak ty se přece netisknou na Ukrajině. Ty jsou odněkud zvenku.

V současné době je napjatá situace i v **Iráku**. Vidíte nějakou spojitost s Ukrajinou? Něco, co by mohly mít oba konflikty společné?

V **Iráku** je to už vleklý konflikt. Nemyslím si, že to má nějakou souvislost. Na Ukrajině je to otázka ekonomicko-politická, kdežto v **Iráku** jde dle mého názoru hodně o náboženský problém.

Mimo jiné jste působil také v **Afghánistánu**. Určitě jste za dobu svého pobytu pronikl do mentality tamních lidí. Je reálné, aby se unesené dívky Hanka a Antonie vrátily zpět domů?

Na to si netroufám odpovědět. Já jsem byl v **Afghánistánu** v roce 2005. Působil jsem tam tehdy na jihu v Kandaháru, kde to bylo už tenkrát velmi špatné. Netroufli jsme si ani se projít na ulici. Na severu země ale ve stejné době žádné problémy nebyly. Kolegové si tam dělali výlety do hor. Mám zhruba ve věku unesených dívek dceru, kdyby přišla s nápadem, že tam chce sama cestovat, tak koupím řetěz a přiváží ji doma s tím, že nikam nepůjde.

Zpět ale do **České republiky**. Jak jste vnímal před deseti lety zrušení **základní vojenské služby**?

Díky tomu došlo k **profesionalizaci armády**, což má určitě něco do sebe. Když jsem ale pracoval jako informační analytik, tak už tenkrát mí kolegové, odborníci na **profesionalizaci armády**, upozorňovali, že je profesionální **armáda** sice malá, ale drahá. Pokud chcete mít kvalitní a vzdělané lidi, tak je musíte zaplatit. V **NATO** platí určitá pravidla, kolik z národního rozpočtu se má dát na **vojenské výdaje**, což se u nás pět, sedm let pohybuje zhruba na padesátiprocentní **hranici**. Na druhé straně je fakt, že z **NATO** to dodržují pouze **USA**, Francie a **Polsko**. Poláci také mají **armádu** někde úplně jinde než my.

Souhlasíte s obnovením **základní vojenské služby**? Ozývají se hlasy, že by na vojnu měly chodit i dívky.

Jednou jsme na profesionální úrovni, kterou bychom měli udržet jinak. Kromě jiného i vytvářením záloh, které nemáme. Určitě by to už nikdy nebyly dva roky, jak v minulosti. Ideální by byla doba půl roku. První tři měsíce by byl čistý **výcvik** a další tři měsíce by posloužily k zautomatizování toho, co se naučili. V Izraeli jdou na vojnu chlapani i dívky. U nás bych nechal účast dívek ve **vojenské základní službě** na dobrovolnosti. Na **Univerzitě obrany** ale tvoří třetinu studentů děvčata, takže je to diskutabilní.

Pplk. Ing. Miroslav Krčmář (\*1958) vystudoval VVLŠ Košice, obor **letecký-strojní**. Po ukončení VŠ pracoval na **základnách** v Pardubicích a **Hradci Králové** v technických funkcích. V březnu 1989 byl vyslán jako **vojenský pozorovatel** OSN do mise UNTAG a pracoval v Namibii a v Angole. V roce 1990 začal pracovat v Ústavu vědeckých informací FMMO. V říjnu 1993 přešel ke Skupině zahraničních vztahů Kanceláře náčelníka **GŠ AČR**. V roce 1995 odešel na vlastní žádost do zálohy. V **letech** 1997 a 1998 se zúčastnil krátkodobých misí **OBSE** plnících úkoly **mezinárodního** dohledu nad regulérností voleb v Bosně a Hercegovině. V **letech** 1999 až 2003 pracoval na Sekretariátu **OBSE** ve Vídni. V **letech** 2004 až 2005 pracoval jako pozorovatel na **hranici** v misi **OBSE** v Gruzii. V **letech** 2005 až 2006 pracoval jako dlouhodobý pozorovatel ve volebních pozorovatelských misích **EU** v **Afghánistánu** a Mexiku a jako Operations Expert v misi **EU** v provincii Aceh v Indonésii. Od července 2007 působil v misi OSN v Nepálu UNMIN. V lednu 2009 byl povolán zpět do aktivní služby a působí jako odborný asistent na **Univerzitě obrany**.

URL| <http://www.parlamentnilisty.cz/article.aspx?rubrika=1337&clanek=323966>